

این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط دو هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی
آسمان مراجعه کنید . www.asebankafinet.ir

گزارش تخصصی آموزگار ابتدایی :
پرورش شیوه های تفکر و زیبایی اندیشه در دانش
آموزان با راهکارهای خلاقانه

www.asebankafinet.ir

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط دو هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی
آسمان مراجعه کنید . www.asebankafinet.ir**

فهرست مطالب

۱	چکیده:
۲	مقدمه:
۳	بیان مسأله:
۳	آماده سازی شرایط:
۳	نمونه ای از این اقدامات به شرح ذیل می باشد:
۴	بیان وضعیت موجود:
۵	اهداف:
۵	سایر اهداف:
۵	بیان وضعیت مطلوب:
۵	جمع آوری اطلاعات:
۵	ملاک هایی که می توان براساس آن وجود مسأله را دریافت نمود عبارتند از:
۶	ضرورت انجام طرح:
۷	آنچه لازم است تغییر یابد:
۷	توافق درمورد راه حل های اجرایی:
۷	تدوین برنامه ی اجرایی:
۱۰	اجرای اقدام بهینه:
۱۰	سایر اقدامات اجرا شده به شرح زیر می باشد:
۱۱	نحوه ی اجرا:
۱۶	در خصوص این صفات و اثر گذاری آن ها در اتاق کار و اندیشه بحث و تبادل نظر شد:
۱۸	ارزیابی بعد از اجرای طرح(نقاط قوت):
۱۸	تحلیل شواهد و تأثیر اقدام بهینه:
۱۹	گرد هم آیی ناظران طرح و نظرخواهی از آنان:
۱۹	ارزیابی طرح توسط ناظران و همکاران:
۱۹	نقاط ضعف :
۱۹	نتیجه گیری:

**این فایل فقط برای مشاهده می باشد . برای خرید فایل ورد و قابل ویرایش
این گزارش تخصصی با قیمت فقط دو هزار تومان به سایت علمی و پژوهشی
آسمان مراجعه کنید . www.asebankafinet.ir**

- پیشنهادات ۱۹
- فهرست منابع: ۲۱
- الف: منابع فارسی: ۲۱
- ب) منابع لاتین: ۲۲

www.asebankafinet.ir

چکیده:

پژوهش حاضر که به شیوه ی اقدام پژوهی انجام گردید مسأله ی اصلی پیدا نمودن راه هایی برای پرورش تفکر و زیبایی اندیشه در دانش آموزان پایه پنجم ابتدایی بوده است. به نحوی که از طریق اجرای آن دانش آموزان بتوانند درست و زیبا فکر کنند و مهارت های تفکر در آنان پرورش یابد.

این پژوهش در یکی از مدارس ابتدایی دخترانه استان به اجرا درآمده است که در آن معلم کلاس به همراه معاون پرورشی آموزشگاه مجریان طرح بوده اند.

بنابراین با همکاری و همفکری و با استفاده از روش های متنوع سعی گردید که این مسأله حل گردد. از جمله شیوه های به کار گرفته شده، عبارت بود از: ایجاد اتاق کار و اندیشه، آموزش تک بُعدی نبودن، اجرای زنگ رشد، آموزش نرمش فکری، ایجاد محیطی با نشاط در کلاس، تقویت ویژگی هایی مانند استقلال فکری^۱، بیان مسأله^۲، پرورش هواس^۳، علاقه به درس^۴ و پرورش تفکر انتقادی^۵ و سایر موارد پس از اجرای طرح نتایج مفیدی بدست آمد که می توان به عنوان نمونه تقویت قوه ی استدلال، کسب مهارت های اجتماعی و حس خودارزشمندی، تقویت تفکر انتقادی و پذیرش ایده های دیگران و کسب مهارت های درست و زیبا اندیشیدن اشاره نمود. این نتایج توسط گروه اعتبار گذار، طرح مثبت ارزیابی شده و تأیید گردید.

^۱ Intellectual.

^۲ Formulation of problems.

^۳ Developnicnt of sences.

^۴ Affection of subject matter.

^۵ Critical thinking.

مقدمه:

« آدمی ساخته افکار خویش است. فردا همان خواهد شد که امروز می اندیشیده است. »
(موریل متر لینگ به نقل از حلت، ۱۳۸۷).

اکثر ما درک و فهمی از ماهیت عمومی تفکر^۱ داریم. اکنون که شما در حال خواندن این متن هستید، این گونه فرض می شود که شما درگیر نوعی فعالیت ذهنی با فرآیند تفکر هستید. بنابراین باور داریم که تفکر به طور عمومی فعالیتی ذهنی و هدفمند است که به صورت طبیعی و بدون تلاش زیاد انجام می شود و از رویا پردازی های روزانه، فعالیت های انعکاسی ساده و فعالیت های تقلید گونه، مانند تایپ کردن روی صفحه کلید مجزا است.

به طور کلی، تفکر به عنوان نوعی فعالیت ذهنی بشری توصیف می شود که از نظم بالایی برخوردار است و نوعی منطق و ارتباط اساسی را به وجود می آورد و اجرای خوب آن مستلزم تلاش هماهنگ شده، تمرین، سعی و کوشش است (آندولیا^۲، ۲۰۰۱).

به عقیده ی دکتر شریعتمداری (۱۳۸۲) تفکر: جریانی است که در آن فرد کوشش می کند مشکلی را که با آن روبرو شده است، مشخص سازد و با استفاده از تجربیات قبلی خویش به حل آن اقدام کند. هم چنین، مورگان^۳، کینگ^۴، ویس^۵، اسکوپلر^۶ تفکر را این گونه تعریف کرده اند: «تفکر عبارت است از بازآرایی یا تغییر شناختی اطلاعات به دست آمده از محیط نمادهای ذخیره شده در حافظه ی دراز مدت (سیف، ۱۳۷۹).

پرورش تفکر یکی از اهداف اساسی نظام تعلیم و تربیت^۷ کشور است و همه ی مؤلفه های نظام مؤلفه ها برنامه های درسی جایگاه ویژه ای دارند و در تغییر و نگرش، شناخت و مهارت دانش آموزان (ابعاد تفکر) نقش مؤثری ایفا نمایند.

تفکر در برنامه های درسی، جایگاه خاصی دارد و صاحب نظران این حوزه نظر خاصی به پرورش تفکر دارند. در بین برنامه های درسی آن هایی که به پرورش خود و عقل و تقویت مهارت های ذهنی تأکید بیشتری دارند. با توجه به این که عقل بزرگترین و عالی ترین ابزار انسان و موهبت الهی است که محصولاتش از جنس اندیشه و تفکر و خلاقیت می باشد و از آن جا که گران ترین کالا در جوامع فرا صنعتی فردا تفکر و خلاقیت خواهد بود.

بنابراین در نظام تعلیم و تربیت مورد بی توجهی قرار گیرد، توجه به سایر امور کارگشا و مفید نخواهد بود و فراگیران را به موقعیت مطلوب و مناسب نخواهد رساند. اگر برنامه درسی بر محور پرورش تفکر متحول شود، اگر معلمان توانایی شناخت و مهارتی برای تقویت تفکر دانش آموزان را بدست آورند، اگر فضای آموزشی امکان فعالیت و رفتارهای مبتنی بر تفکر را فراهم

^۱ Thinrig
^۲ Andolina
^۳ Morgan
^۴ Ring
^۵ Weisz
^۶ Schopler
^۷ Enucation

نمایند و اگر همه جای آموزش و پرورش منادی فکری و عملی پرورش تفکر شوند، می توان امیدوار بود که اوضاع تعلیم و تربیت عوض خواهد شد (ملکی، ۱۳۸۳).

تفکر و اندیشیدن یک واکنش مغزی نیست بلکه نوعی مهارت است مهارتی که نیاز به زمان و تمرین دارد تا تقویت شود. و یقیناً دانش آموز بدون بهره گیری از توان فکری و قدرت تجزیه و تحلیل مسائل نمی تواند تولید دانش کند و مهارت های مورد نیاز خود را در عصر انفجار اطلاعات کسب نماید (ملکی، ۱۳۸۳).

تفکر، پایه ی ادارک و یادگیری را تشکیل می دهد و حل مشکلات زندگی، اجتماعی و پیشرفت در زمینه های علمی، ادبی، هنری، اخلاقی و معنوی در سایه تفکر و تعقل صورت می گیرد. حضرت علی (ع) در این باره می فرماید: «لا یستعان علی الدهر الا بالعقل» یعنی تنها از طریق عقل است که می توان بر زمانه پیروز شد (دکتر شریعتمداری، به نقل حبیبی پور، ۱۳۸۷).

در پژوهش حاضر با توجه به مسائل فوق، سعی بر آن شد بر خلاف اغلب معلمان که کتاب و محتوای آموزشی را هدف قرار می دهند و تمام هم و غم خود را صرف حفظ و تکرار مطالب می کنند، هر گونه فعالیت آموزشی سالم را قربانی حفظ کردن حقایق علمی می کنند، تغییر رویه ای به سمت آموزش روش های فکر کردن و خوب اندیشیدن به سوی یادگیری انجام گیرد. تا جایی که توانایی های فکری دانش آموزان را بهبود بخشیده و به سهم خود به پرورش تفکر، این حلقه ی مفقود شده در تعلیم و تربیت دست یافت.

بیان مسأله:

در این اقدام پژوهی مسائلی چون عدم تأمل دانش آموزان در امور مختلف عدم توانایی انجام تحقیق و درک مفاهیم انتزاعی و تفاوت در طرز تلقی، گرایش ها و خواسته های دور از آموزش و انتظاراتش از یادگیری قابل مشاهده بود.

در واقع مسأله اصلی عدم توجه مناسب به نیروی تفکر و استفاده های صحیح از آن توسط دانش آموزان بود. به نحوی که این عدم توجه، باعث اخلاص در یادگیری آن ها نیز شده بود. بنابراین پیدا کردن راه کارهای پرورش تفکر و زیبایی اندیشه در دانش آموزان مسأله ی مورد نظر در این تحقیق بود.

آماده سازی شرایط:

با توجه به این که ضروری بود برای اجرای طرح شرایط لازم فراهم شود، سعی گردید با استفاده از روش هایی در این خصوص، اقدام به عمل آید.

نمونه ای از این اقدامات به شرح ذیل می باشد:

* مصاحبه با مدیر و معاون محترم آموزشگاه و استفاده از تجارب آنان.

* مصاحبه با دانش آموزان.

* نظرسنجی کتبی از دانش آموزان.

* بهره گیری از کتاب و نشریات (مطالعه منابع مکتوب از جمله کتب مختلف، مجلات پژوهشی و مجلات رشد و ...).

* جستجو در سایت اینترنت و بررسی فیلم های آموزشی

* هم چنین به علت امکان تغییر شرایط موجود و عدم سازگاری برنامه ریزی یک ساله شرایط موجود، که عقل حکم می نمود هر دو هفته، یک بار جلسه ای جهت برنامه ریزی در خصوص فعالیت های مربوط به اتاق کار و اندیشه با دانش آموزان و معاونت محترم پرورشی برگزار گردد.

بیان وضعیت موجود:

محیط اجرای پژوهش شامل دانش آموزان کلاس پنجم ابتدایی در یکی از مدارس دخترانه واقع در استان خوزستان بود. در این کلاس دانش آموزان علاقه ی خاص به مطالعه ی کتاب های درسی و غیر درسی نداشتند و محیط خانه برای آن ها جذاب و دوست داشتنی تر بود زیرا بسیاری از خانه های آنان از نظر فناوری های جدید نسبت به مدرسه پیشرفته تر بود.

به گفته ی آنان در خانه هایشان وسایل سرگرم کننده ای مانند کامپیوتر، پلی استیشن و بازیهای ویدیویی وجود داشت. فضای کافی برای تحرک و جنب و جوش در خانه موجود بود. بنابراین محیط مدرسه، برای آنان محیط خشک و بسته و عاری از انگیزه به نظر می رسید تا جایی که خانه را به مدرسه ترجیح می دادند.

طبق بررسی های به عمل آمده این اطمینان حاصل شد که آنان در یادگیری دروس خود کوتاهی نمی کنند. بلکه تنها در مقایسه با گذشته نسبت به مدرسه و برنامه های درسی بی علاقه تر شده بودند.

برای احاطه بیشتر بر وضعیت موجود، بررسی های دیگری انجام شد. سطح تحصیلات والدین دانش آموزان این آموزشگاه اکثراً دیپلم و بالاتر بود. مشکلات خانوادگی چندانی نداشتند. دانش آموزان از نظر هوشی در حد نرمال بودند.

بنابراین احتمالاً عوامل مذکور نمی توانست تأثیر منفی بر مسأله داشته باشد. از جهتی مواردی نیز مانند نپذیرفتن انتقاد دیگران، پاسخ دادن سطحی و قالبی به سئوالات معلم، کشیدن خمیازه های مکرر در کلاس، عدم انگیزه ی کافی در فرآیند یاددهی- یادگیری و یکنواخت بودن برنامه ی درسی آنان سهم عمده ای در ایجاد مسأله داشتند به نحوی که همه ی این موارد با استفاده ی ناصحیح از قدرت تفکر دانش آموزان مرتبط به نظر رسید.

اهداف:

در کل، هدف اصلی و نهایی در این طرح، تقویت یادگیری مهارت های تفکر، درست اندیشیدن، زیبا اندیشیدن و به چه اندیشیدن از طریق راه های متنوع می باشد. به طوری که موجب عادت دادن دانش آموزان به فعالیت های علمی و عملی به شیوه ی صحیح شود.

سایر اهداف:

- ۱- پرورش خصایص انسانی که در نهایت به زیبایی اندیشه بیانجامد.
- ۱-۱- پرورش حس خودارزشمندی، پذیرش انتقادی های موجه و بهره بردن از عقاید و ایده های دیگران.
- ۱-۲- تقویت روحیه ی کار اجتماعی و فردی و تبدیل رقابت ها به رفاقت های صمیمانه.
- ۱-۳- ایجاد فرصت هایی برای رشد توانایی های فکری و هدایت خود در مسائل علمی و امور زندگی.
- ۱-۴- پرورش علاقه و استعدادهای دانش آموزان و ایجاد فضای با نشاط آموزشی.
- ۱-۵- پرورش خلاقیت در دانش آموزان.
- ۲- معنا دار شدن یادگیری دروس برای دانش آموزان.
- ۳- پرورش روحیه ی تحقیق و پژوهش و تأکید بر موقعیت های مسأله دار.
- ۴- رسیدن دانش آموز به این باور که برای انجام هر کاری باید هدف، برنامه و ابزار داشته باشد.

بیان وضعیت مطلوب:

رسیدن به رشد و تفکر خلاق و رشد عواطف و احساسات دانش آموزان، تبدیل دانش آموزان به دانش آفرینان، فراهم نمودن فضای بحث و مناظره در کلاس، آماده سازی با حداقل امکانات لازم رفاهی در مدرسه جهت دستیابی به محیطی امن، سازماندهی فعالیت های متنوع ورزشی، هنری، آموزشی و فرهنگی در محیط شاد و دلپذیر و پرتلاش، ایجاد تفکر انتقادی و زیبایی اندیشه و کاهش اضطراب و بی علاقی دانش آموزان، وضعیت مطلوب موردنظر به شمار می رفت.

جمع آوری اطلاعات

ملاک هایی که می توان براساس آن وجود مسأله را دریافت نمود عبارتند از:

- * تفکر منطقی را در فعالیت های یادگیری خود به کار نمی بردند.
- * برنامه درسی دانش آموزان سنتی و یک نواخت بود به نحوی که منجر به خمودگی و کسل بودن آنان شده بود.
- * به مطالعه و کتاب خوانی علاقه زیادی نداشتند.

- * انگیزه لازم را برای یادگیری نداشتند.
- * به ارائه گزارش کار از فعالیت های درسی رغبت زیادی نداشتند.
- * انتقادهای موجه را از سوی سایر دانش آموزان نمی پذیرفتند. به بیان دیگر در برخورد با نظرات دیگران غیر منعطف بودند.
- * محیط خانه ی آن ها و مدرسه از نظر جاذبه های لازم برای برانگیختن تفکر اختلاف داشت.
- * محیط خانه را به مدرسه ترجیح می دادند و به محیط مدرسه علاقه چندانی نداشتند.
- * رقبای زیاد مانند بازی های ویدیویی، کامپیوتر و ... برای معلم و مدرسه وجود داشت.
- * دانش آموزان در خصوص مفاهیم یادگیری، استدلال های نادرست، مبهم و ساختگی نداشتند.

ضرورت انجام طرح:

نظام آموزشی سنتی ما در مدارس همواره دانش آموزان را تشویق می کند. از نیم کره چپ مغز خود استفاده کنند و برای تفکر بصری ارزش زیادی قائل نیست. جای تأسف است که وقتی انسان دو پا دارد چرا از او خواسته می شود که بر روی یک پا «لی لی» کند. انسان برای حل مسائل خود و همچنین لذت بردن از تجربیات هنری و عاطفی، به قوه ی تخیل خود احتیاج دارد. به علاوه برای حفظ بقایای خود نیز نیازمند آن است که منطقی بوده و مسائل خود را تجزیه و تحلیل و سازماندهی نماید (آندرو رایت به نقل از بلوچ، ۱۳۸۴).

با توجه به نظرات صاحب نظران مبنی بر اهمیت پرورش تفکر و درست اندیشیدن و از آن جایی که معلمان در موقعیت منحصر به فردی قرار دارند می توانند سازگاری لازم را در کلاس های درسی و برنامه ی درسی ایجاد کنند، بنابراین بهتر است به جای تأسف خوردن، برنامه های درسی را به نحوی تغییر دهیم که نقش تفکر در برنامه ی درسی دانش آموزان چشم گیر شود و ضمن این که یادگیری معنادار شده، موفقیت تحصیلی نیز در آنان حاصل گردد. در پژوهش حاضر با توجه به بی میلی دانش آموزان به درس و مدرسه، عدم تفکر منطقی، نارضایتی و نگرانی از برنامه های درسی، رفتار کسل آور و بی حوصله ی برخی از دانش آموزان و کشیدن خمیازه های مکرر در کلاس، اجرای آن ضروری به نظر می رسد که راه حلی مناسب برای رفع این مسائل ارائه داده شود. به طوری که بتوان ضمن حل مسائل فوق به پرورش تفکر درست و زیبا اندیشیدن در دانش آموزان دست یافت.

آنچه لازم است تغییر یابد:

در دنیای امروز هم معلم و هم دانش آموز باید نقش فراگیر را ایفا نموده و تنها به یادگیری در محیط بسته مدرسه اکتفا نکنند. در این حالت نقش ارزنده ی معلم در یاددهی- یادگیری و نقش او در عملکرد فعالیت ها، نیازمند هم سوئی با رویکردهای جدید است.

غیر فعال بودن فراگیران، عدم انگیزه ی کافی آنان، هم خوانی نداشتن برنامه های درسی با تفکر دانش آموزان امروز و منحصر بودن تدریس به کلاس درس، عواملی بود که در مسأله پژوهش مهم عمده ای داشتند و باید به سمت بهبود تغییر می کردند. بنابراین لازم بود که با استفاده از درهم شکستن قالب های تدریس سنتی، درگیری دانش آموزان در فرایند یاددهی- یادگیری، استفاده از اتاق کار و اندیشه، برنامه ریزی در برخی از فعالیت ها توسط خود دانش آموزان، به کارگیری فنون تدریس مؤثر و مشخص کردن ویژگی های بارز و مهم هر مفهوم موجود در برنامه ی درسی آنان به پویایی فرآیند تعلیم و تربیت افزوده شود.

توافق درمورد راه حل های اجرایی:

طبق بررسی های مختلف در این مدت، گام اول تهیه یک برنامه ی مدون بود که طی جلسه ای با حضور دانش آموزان و مجریان طرح برنامه ریزی برای دو هفته صورت می گرفت و علاوه بر این گروه اعتبارگذار طرح که شامل مدیر، معاون، دو تن از همکاران و دو تن از اولیاء محترم بودند که مشخص شدند.

افراد درگیر طرح و اعضای گروه اعتبارگذار با اجرای راه حل انتخابی موافق بودند و در اجرای برخی از راه حل ها اعلام همکاری نمودند.

تدوین برنامه ی اجرایی:

برای اجرای راه حل هایی که درباره آن توافق به عمل آمد، برنامه ای تدوین گردید که جدول زیر نمونه ای از آن می باشد:

نام درس	راهکارهای پیش بینی شده	زمان تعیین شده	ملاحظات
بخوانیم و بنویسیم	اجتناب از طرح سؤالاتی که تنها یک جواب معین دارند، دادن تکالیف کافی به دانش آموزان، برای تفکر، اعتماد آفرینی، خاطره نویسی داستان نویسی، اختصاص موضوع انشاء مانند چه کسی و چه روزی برای من مهم است؟ تشویق تشویق کلامی، استفاده از پیش	ساعات دروس بخوانیم و بنویسیم	برخی از این راهکارها برای دروس دیگر استفاده خواهد شد.

		بندجادویی، معرفی کتاب های مفید، اجرای برنامه ی کتاب دانش آموزی و بازی دستور زبان، استفاده از تلفیق درس های گوناگون در یادگیری و ...	
دو هفته ای یک بار در اتاق کار و اندیشه به اختراع، آزمایش و ... پرداخته شود.	ساعات علوم	بازی با پازل، بازی های نمایشی و سرگرمی های علمی، استفاده از روش مناظره، برگزاری جشنواره غذای سالم با همه دانش آموزان مدرسه، مدل سازی، تک بعدی نبودن، بخش کارتون جیمی نوترون، تهیه گزارش گروهی و ارائه در کلاس، ساخت فسیل و ...	علوم تجربی
ساخت مدل و وسایل کمک آموزشی در اتاق کار و اندیشه	ساعات جغرافی	طرح بچه ی سوغات کشورها و قاره و دانستنی های مهم آنان، شبیه سازی، ساخت مدل آتشفشان، رسم نقشه ها و ساخت بعضی از وسایل کمک آموزشی	جغرافی
	ساعات ریاضی	بازی با اعداد برای آموزش جدول ضرب، ساده کردن مسأله ها.	ریاضی
ملاحظات	زمان تعیین شده	راهکارهای پیش بینی شده	نام درس
در اتاق کار و اندیشه	در زمان ایام مذهبی با توجه به تقویم و در ساعات هدیه ها	مسابقه بزرگ نقاشی متناسب با میلاد ائمه و اعیاد بزرگ، بیان داستان های حکمت آموز و ثبت نکته های اخلاقی، نوشتن کتاب های مصور از ایده های خود دانش آموزان	هدیه های آسمانی
ساخت موکت چادر نشین ها در اتاق کار و اندیشه		استفاده از روش داستان گویی، مناظره روزنامه دیواری، ساخت مدل چادر نشین ها (ایل بختیاری)	تاریخ و مدنی
اغلب فعالیت ها در اتاق کار و اندیشه صورت خواهد گرفت.	ساعت هنر	اختصاص یک روز در ماه به زنگ رشد و ساخت کاردستی با استفاده از مجلات رشد، ساخت انواع کلاه و جعبه های هدیه، کار با کاغذهای مچاله، کار تکمیلی زیباترش کن، ساخت تابلوهی	هنر

تاریخ انجام فعالیت	راه کارهای پیشنهاد شده	زمان تعیین شده
۱۵ مهر	نامه ای به حضرت علی بنویسید	هفته ی دوم مهر
۱۶ مهر	گرفتن هدایایی رای دانش آموزان به مناسبت روز جهانی کودک	هفته ی سوم مهر
روز جهانی غذا	برگزاری جشنواره ی غذای سالم	هفته ی چهارم مهر
۱۳ آبان	شرکت در راهپیمایی روز دانش آموز با حضور و همراهی معلم و مربی	هفته سوم آبان
۲۱ آبان	تهیه ی هدیه ای از قلک خود دانش آموزان به مناسبت روز دختران و ولادت حضرت معصومه -	هفته ی چهارم آبان
۲۴ آبان	بازدید از کتابخانه ی دانشگاه رامین.	
۱ آذر	مسابقه ی انشانویسی به مناسبت ولادت امام رضا	هفته ی اول آذر ماه
	بازدید از دامپروری دانشگاه	هفته ی سوم آذر
۲۹ آذر	انجام تحقیقات در اتاق کار و اندیشه و آماده نمودن پژوهش های دانش آموزی به مناسبت هفته ی پژوهش	هفته ی چهارم آذر
۳۰ آذر	برپای نمایشگاه از تحقیقات دانش آموزان و تهیه ی تراکت های مختلف بازدید از موزه دانشگاه	
۲۰ دی	جلسه ی آموزش خانواده با موضوع تاثیر شیوه های فرزند پروری در پرورش تفکر	هفته ی سوم دی
۱۱ بهمن	ساخت صورتک های نمایش نمادین و آماده نمودن آن ها برای اجرای نمایش دهه فجر	هفته ی اول بهمن
۸ بهمن	بازدید از کارخانه ی آلبیموسازی شوستر	هفته ی دوم بهمن
۱۶ بهمن	بازدید از کارخانه چرم سازی	
۲۲ بهمن	شرکت در راهپیمایی ۲۲ بهمن	هفته ی چهارم بهمن
۲۵ بهمن	اجرای مسابقات ورزشی	
۱۶ اسفند	کاشت نهال در باغچه ی مدرسه اجرای نقاشی تکمیلی و مسابقه ی نقاشی روی دیوار مدرسه به مناسبت روز درختکاری	هفته ی سوم اسفند
۱۶ اسفند		
۲۲ اسفند	بازدید از آزمایشگاه دانشگاه رامین	هفته ی چهارم اسفند
۲۳ اسفند	برپایی سفره ی هفت سین و آشنایی با مفهوم سین های هفت سین	
۲۵ اسفند		
۱۸ فروردین	نقاشی با موضوع بهداشت جهانی	هفته ی سوم فروردین
۲۰ فروردین	برپای جشن فناوری هسته ای	
۲۲ فروردین	بازدید از حوضچه های پرورش ماهی	هفته ی چهارم فروردین

۱۱ اردیبهشت	برپایی جشن تقدیر از عملکرد ۱ ساله ی دانش آموزان و برپایی جشن فارغ التحصیلی و اهدا لوح یادبود به دانش آموزان	هفته ی اول اردیبهشت
-------------	---	---------------------

اجرای اقدام بهینه:

شاید بتوان گفت قلب عملکرد معلم در مورد یادگیری خلاق، شیوه های تدریس مناسب اوست. تدریس هدایت هدفدار و دارای فرآیند یادگیری است که با اجتماع سه عنصر یاددهنده، یاددهی، یادگیرنده در فضای آموزشی به جریان می افتد (حسینی، نقل از ملکی، ۱۳۸۱).

در این تحقیق نیز بی علاقی دانش آموزان و عدم تسلط در درک مطالب یادگیری باعث شد. تغییری در برنامه ی درسی ایجاد گردد. لذا طبق برنامه ای که از قبل تهیه شده بود راه حل ها به مرحله ی اجرا درآمدند.

از آن جا که امکان بهره گیری از آزمایشگاه در مدرسه وجود نداشت لذا سعی گردید، استفاده از اتاق کار و اندیشه در این برنامه گنجانده شود. به این نحو که برخی از اوقات (معمولاً پنجشنبه ها هر دو هفته یک بار کلاس درس به اتاق کار و اندیشه تبدیل می شد). به این صورت فعالیت هایی که نیاز به انجام آزمایش و دقت کافی داشتند مانند مدل سازی و رسم نقشه، انجام فعالیت های هنری مختلف، زنگ رشد و ساخت کارهای دستی در این اتاق انجام می شد.

در خصوص باز خورد دانش آموزان در مورد اتاق کار و اندیشه باید گفت: واقعاً این گونه آزاد کار کردن برایشان خیلی جالب بود، به ویژه این که در این اتاق چیدمان میزها (فعلی دایره ای و نیم دایره ای) طوری بود که دانش آموزان می توانستند به صورت گروهی بنشینند و کار مشترک انجام بدهند. از هم دیگر دانش و مهارت بیاموزند، با یکدیگر تعامل و مشورت کنند، دسته جمعی تصمیم بگیرند و وظایف را بین خود تقسیم کنند. گاهی مواقع به تناسب فعالیت ها، کلاس در ساعت کار و اندیشه با موکت فرش می شد.

در حقیقت با بکارگیری این روش دانش آموزان با موقعیت های تازه روبرو می شدند و با بکارگیری انرژی آنان در انجام فرآیند یاددهی - یادگیری ضمن آن که یادگیری معنادار و تفکر انتقادی در آنان به وجود می آمد لحظات نشاط آور و محیطی دلپذیر برای دانش آموزان فراهم گردد.

سایر اقدامات اجرا شده به شرح زیر می باشد:

۱- گفتگوی معلم و دانش آموز درباره ی ارزش های زندگی با موضوعات عمومی و خصوصی (مانند چگونه شاد باشیم؟) دانش آموزان ایده های مختلفی در این زمینه ارائه نمودند مثلاً برخی مهمانی رفتن و مهمانی آمدن، برخی دیگر گرفتن هدیه یا کسب یک موفقیت کوچک را موجب شادی دانستند. بعضی از دانش آموزان نیز جشن تولد و استفاده از تصاویر شاد در خانه و مدرسه را عوامل شاد شدن بیان نمودند (چگونه مشکلات را حل کنید) نیز از جمله مواردی بود که درباره ی آن موضوع انجام شد.

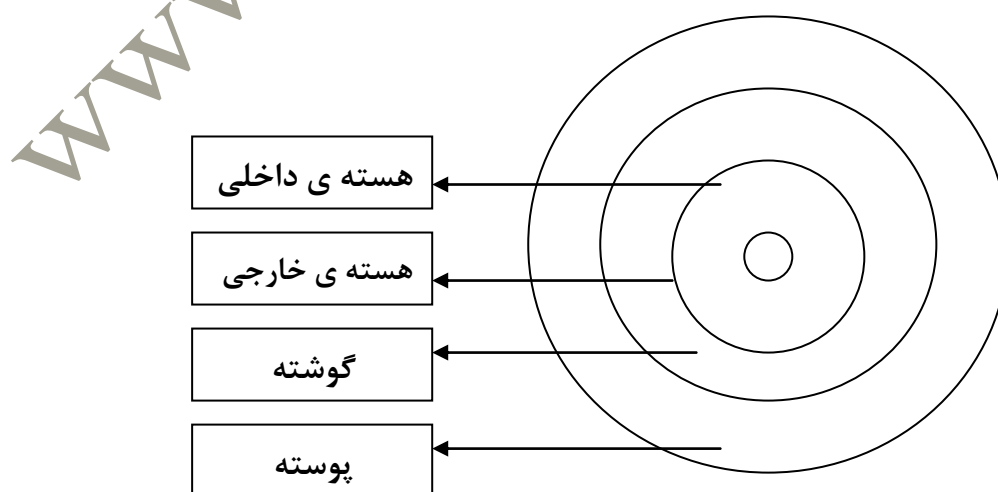
۲- ساخت تابلوهای کاغذی، انواع جعبه های هدیه، کلاه های تزئینی، کار با کاغذهای مجالهی رنگی و کار با تکه های روزنامه و پارچه های اضافی، ساخت مجسمه های مقوایی در ساعت هنر در اتاق کار و اندیشه.

۳- کار تکمیلی نقاشی با عنوان « زیباترش کن»: ابتدا دو برگه ی خیلی بزرگ روی تخته نصب کرده و معلم فقط چند خط روی برگه ها می کشد. سپس هر کدام از دانش آموزان با اضافه کردن ایده های خود نقاشی را رفته رفته تکمیل می نمودند و در آخر یک نقاشی جالب با ایده ی همه ی بچه ها ارائه می شد. و در پایان ماه این نقاشی ها را به عنوان کار گروهی کلاس، در معرض دید سایر پایه ها قرار می دادند.

۴- فندق بازی و ساخت فسیل با خمیر، برای تدریس ساختمان درونی زمین و آشنایی با هسته داخلی و هسته ی خارجی و گوشته با شیوه ی مدل سازی.

نحوه ی اجرا:

برای شروع کار از بچه ها می خواهیم مقداری خمیر قرمز بردارند و با کف دست آن ها را به صورت فندق درآورند. سپس دو برابر دفعه ی قبل، خمیر نارنجی بردارند و پس از کروی کردن، آن را گود کنند. سپس خمیر قرمز را به صورتی در آن قرار دهند که دور تا دور خمیر را دربرگیرد. حال باید چهار برابر دفعه ی قبل، خمیر زرد بردارند و آن را به همان صورت شکل دهند و گوی قبلی را داخلش قرار دهند. حال مقداری خمیر قهوه ای را به صورت لایه ای دور آن می پیچند. کره ی حاصل را با کارد به دو نیم می کنند تا نتیجه را ببینند. شور و شوق دانش آموزان پس از مشاهده ی آن چه ساخته اند، بسیار دیدنی است. پس از پایان کار، دانش آموزان به صورت فردی کتاب را مطالعه می کنند و درمورد آن چه یاد گرفته اند، در گروه به تبادل نظر می پردازند. آن گاه نماینده ی هر گروه همراه با مدل ساخته شده به جلوی کلاس می آید و گزارش خود را ارائه می دهد.

بیان داستان های حکمت آموز از هر گروه و ثبت نکته ی اخلاقی در دفتر اخلاق هر دو هفته یک بار نوبت یکی از گروه ها بود که یک داستان پندآموز که نتیجه اخلاقی داشته باشد به کلاس بیاورد. برخی از اوقات نیز معلم این کار را انجام می داد به عنوان نمونه داستان زیر یکی از این داستان هاست که گروهی از دانش آموزان آن را ارائه نمودند.

یک روز، مردی احساس کرد، شنوایی همسرش کم شده است. مثل سابق حرف های او را نمی شنود و احتمالاً به سمعک نیاز دارد. موضوع را با پزشک خانوادگی شان درمیان گذاشت. دکتر گفت: «قبل از هر چیز بهتر است بدون آن که خودش متوجه شود، او را امتحان کنی.

ابتدا، در فاصله ی حدود ۱۵ متری، چیزی از او پرس. اگر نشنید، کمی نزدیک تر برو و از فاصله ی حدود ۱۰ متری، همین کار را تکرار کن. اگر باز هم نشنید، از ۷ متری و بعد ۵ متری و در نهایت از ۱ متری با او حرف بزن. فاصله ای را که توانست حرف هایت را بشنود، یادداشت کن و به من اطلاع بده.»

غروب آن روز، مرد در اتاق پذیرایی نشسته بود و همسرش در آشپزخانه مشغول آشپزی بود. با خود گفت: «فرصت خوبی است که شنوایی اش را امتحان کنم.»

بنابراین با صدایی نه چندان بلند گفت: «خانم، شام چی داریم؟»

وقتی پاسخی نشنید، آهسته کمی نزدیک تر رفت و تکرار کرد: «خانم، شام چی داریم؟»

باز هم جوابی نشنید. بنابراین نزدیک تر رفت و سؤالش را تکرار کرد. هر چه نزدیک تر می رفت،

بیش تر نگران همسرش می شد تا این که درست پشت سرش تکرار کرد: «خانم، شام چی داریم؟»

زن با ناراحتی به سمت شوهرش برگشت و گفت: «بس می کنی یا نه؟! این دفعه ی پنجم است

که می گویم مرغ گذاشته ام!»

نتیجه ی اخلاقی: وقتی با مشکلی روبه رو شدیم، بهتر است درباره ی ریشه ی آن کمی بیش تر

فکر کنیم. (یوسف زاده، ۱۳۸۷).

۶- یادگیری در سفر و گردش علمی (بازدید از آزمایشگاه، موزه، کتابخانه و دامپروری

دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین، بازدید از حوضچه های پرورش ماهی، بازدید از کارخانه ی

آبلیموسازی شوشتر، بازدید از کانون پرورش فکری ملاتانی و بازدید از کارخانه چرم سازی).

۷- اعتماد آفرینی در دانش آموزان (تعلیم و تربیت را نباید به ساعت درس کلاس

محدود کرد.) با دادن شماره ی موبایل و منزل خود به دانش آموزان اجازه داده شد که به

راحتی در صورت نیاز با ارتباط برقرار کنند و مشکلات و نیازهای خود را برطرف نمایند.

(به عنوان مثال یکی از دانش آموزان هنگام امتحان دچار اضطراب شدید می شد که با

راهنمایی و صحبت های لازم با مادر ایشان کم کم این مشکل رفع گردید تا جایی که

بالاخره در امتحان آینده سازان رتبه ی اول منطقه را کسب نمود).

۸- آموزش تک بعدی نبودن:

در این روش سعی گردید تا برخی نکات لازم در زمینه ی حل مسائل و به شیوه های مختلف فکر کردن به دانش آموزان آموزش داده شود. به طریقی که آنان دریابند فقط به یک جنبه ی مسأله توجه نداشتند بلکه می توان مسأله را از جنبه های یا ابعاد مختلف مورد بررسی قرار داد و آن را حل نمود. اگر دانش آموزان برای حل مسائل یا باز پس دادن مطالب تئوری از شیوه ای خاص استفاده می کردند، آن ها را تشویق می کردیم. حتی اگر روش آن ها کمی عجیب، طولانی و یا سخت تر از روش ما به نظر می رسید. زیرا دانش آموزی که خلاقیت و ابتکارش را از دست بدهد در درس و زندگی، نیز فردی موفق نخواهد بود. اجرای این روش موجب می شد که جرعه های نوآوری و خلاقیت و ابتکار در دانش آموزان ایجاد شود.

۹- طرح سؤالات بحث برانگیز و اجتناب از سؤالاتی که تنها یک جواب معین دارند (مانند) اگر روزی نامرئی شوید چه اتفاقی می افتد، روزی را که خیلی شاد هستید چه رنگی می توانید نشان دهید و سایر سؤالات دیگر که اغلب سعی می شد در هنگام تدریس درس جدید برای ایجاد انگیزه مطرح شوند.

۱۰- ساعات انشاء به عنوان کلید زیبا اندیشیدن و دادن موضوعات انشایی خلاق در این است (نمونه ی موضوعات انشاء عبارت بودند از: اگر در زمان حضرت علی(ع) بودم...، مسجد خوب مسجدی است که...، وقتی صدای اذان به گوشم می رسد...، نامه ای به حضرت علی(ع) یا امام رضا(ع) بنویسید، تمرین تجربه و حادثه ی مهم زندگی خود را بنویسید، موضوع چه کسی و چه روزی برای من مهم است؟ در این زمینه هر کس یک روز را مهم دانسته بود یکی روز معلم، یکی روز پرستار، یکی روز کارگر و...، بهترین هدیه معلم به شما چیست؟ در این زمینه نیز یکی از دانش آموزان نوشته بود دوست دارم معلم یک بار به خانه ی ما بیاید و با ما نهار بخورد و...)

۱۱- اجرای زنگ رشد (ساخت کاردستی از روی مجلات رشد دانش آموز. این کار به صورت گروهی در اتاق کار و اندیشه انجام می گرفت و اغلب فرصت می شد گروه ها کار را در ساعت رشد به اتمام برسانند فقط در دو مورد که ادامه ی کار را در خانه تکمیل نمودند.

۱۲- دفتر دانش آموزی (معلم در ابتدای سال دفتری تهیه نموده که همه ی دانش آموزان به نوبت آن را به خانه می بردند و هر کدام می توانست در چهار یا پنج صفحه ی آن و حتی بیشتر، مطالب جالب و خواندنی را که در کتابهای گوناگون خوانده بود یا از فکر و ذهن خودشان استفاده می کردند جمع آوری کرده و بصورت مکتوب در این دفتر ثبت می کردند. از این طریق امانت داری را نیز یاد می گرفتند، چرا که دفتر باید تمیز و مرتب و سالم بماند این دفتر به یادگار نزد معلم نگه داری شود.

۱۳- تهیه گزارش های گروهی با موضوعات دلخواه اما به روز و ارائه ی آن به نوبت در ساعات اضافه سایر دروس (مانند ارائه ی گزارش از فعالیت های گروه در اتاق کار و اندیشه، گزارش از دنیای آبی دریا که در خصوص پرمعمرترین، سریعترین و کوچک ترین، بزرگ ترین ماهی ها و...)

۱۴- استفاده از شیوه ی شبیه سازی در جغرافی (یکی از موضوعات درس جغرافی کلاس پنجم که یادگیری آن اغلب برای دانش آموزان دشوار است، بحث « کوچ عشایر در تابستان و زمستان » است. دانش آموزان معمولاً قادر به تمایز دو واژه ی بیلاق و قشلاق از یکدیگر نیستند و به ناچار به حفظ طوطی وار مطالب می پردازند.

پس از شناسایی موضوع به دانش آموزان گفته شد: وقتی سرما می خوریم و از شدت سرما دندان هایمان به هم می خورد و موقع حرف زدن، چند بار بخش «بی» را تکرار می کنیم! (بیلاق سردسیر). در عوض اگر کسی موقع تابستان به قشلاق برود، از شدت گرما غش خواهد کرد! (قشلاق گرم سیر).

پس از بررسی برگه های امتحان جغرافی متوجه شدیم، تمام دانش آموزان به سؤال مربوط به این بحث پاسخ صحیح داده اند.

۱۵- اختصاص محلی در مدرسه به عنوان منطقه سکوت (ترجیحاً جلوی بُرد آموزشگاه در راهروی مدرسه محلی به این امر اختصاص داده می شد.) که اگر دانش آموزان در حال بازی و سر و صدا به این منطقه نزدیک می شدند می بایست سکوت اختیار کرده و در این محل با آرامش به کار خود می پرداختند. این امر باعث می شد که دانش آموزان حواسشان را بیشتر جمع کرده و حتی مطالب نصب دشه در بُرد را بیشتر مورد توجه قرار دهند. اغلب، سکوت، انسان را به آرامش و فعالیت اندیشیدن وا می دارد.

۱۶- استفاده از روش مناظره در درس تاریخ (این روش چهار مرحله ی جداگانه دارد،

شامل:

۱- طرح موضوع؛

۲- ایجاد چالش؛

۳- بحث و ارائه ی نظر؛

۴- ارزشیابی و اعلام نتایج؛

۱۷- پیش بند جادویی (در تدریس کتاب بخوانیم و بنویسیم و نیز آموزش قرآن و ریاضی و یا حتی تدریس سایر دروس، از یک پیش بند آشنایی به عنوان وسیله ای سبک و قابل حمل استفاده می شد. در جریان آموزش، در کلاس قدم زده و تصاویر و مفاهیم آموزشی را که از قبل نوشته ایم از جیب های پیش بند خارج می کنیم.

اگر تعداد جیب های پیش بند بیشتر باشد تعداد تصویرها و کارت های آموزشی نیز بیشتر خواهد شد و در برقرار کردن ارتباط با دانش آموزان موفق تر خواهیم بود.

۱۸- ساده گویی و حوصله در تدریس از سوی معلم.

۱۹- نوشتن روزنامه دیواری توسط گروه های دانش آموزی

۲۰- برگزاری جشن هفت سین در اواخر سال ۸۶ با حضور کلیه ی دانش آموزان مدرسه همچنین جشنواره غذای سالم در روز غذا (فروردین ۸۶).

۲۱- آموزش نرمش فکری برای تقویت بصری

- ۱- (مشاهده ی اشیا با چشم ذهن؛ به این صورت که دانش آموزان چهار شکل متفاوت را در مدت ۲ دقیقه خوب نگاه می کردند و سعی کنند شکل ها را به خاطر بسپارند. بعد تصاویر را کنار گذاشته و تلاش کنند آن ها را بر روی ورقه کاغذ ترسیم کنند؛
- ۲- مشاهده اعمال و حرکات در ذهن خود: سعی کنند آنچه را در آن روز انجام داده اند مجسم کنند و همه کارهای گذشته را مرور کنند؛
- ۳- شنیدن، بوییدن، چشیدن و لمس کردن ذهنی: طعم یک بستنی را بچسبید، بوها را استشمام کنند؛
- ۴- تعریف مشکل: شکلی را به دانش آموزان نشان داده که ترکیبی از دو موجود است و از آنان می خواهیم شکل اصلی را از میان دو شکل ببینند.)
- ۲۲- برگزاری نمایشگاه از کارها و دست ساخته های کلاسی و سایر کلاس ها و به معرض نمایش گذاشتن در پایان هر ماه.
- ۲۳- پخش کارتون جیمی نوترون ۱ تا ۳؛ جیمی شخصیت موردنظر این کارتون مدام در حال اختراع، ابتکار، بحث و مناظره با دوستانش در خصوص مسائل علمی و البته این کار با تخیل نیز آمیخته شده است.
- ۲۴- چیدمان کلاس به صورتی انجام شد که موجب واکنش متقابل شود. (به شیوی دایره ای، نیم دایره و فعلی شکل).
- ۲۵- ساده کردن مسئله های ریاضی. (برای این کار دو راه به دانش آموزان پیشنهاد شد:
- ۱- عددهای مسئله را به صورتی یک رقمی یا دو رقمی در آورند. کار با اعداد کوچک تر خیلی راحت تر از کار با اعداد پنج یا شش رقمی می باشد. وقتی دانش آموزان با اعداد یک رقمی و دو رقمی به راه حل مسئله پی می بردند، می توانستند با اعدادی که در مسئله ی اصلی آمده بود هم، آن را حل کنند.
- ۲- مسئله را به زبان ساده و کاربردی برای خود و دیگران توضیح دهند. در واقع، بازی و نمایش و به اعداد در رقمی مسئله را برای سایر دانش آموزان تعریف می نمودند. در کلاس درس، در عمل مشاهده شد که با ارائه ی این راهکارها، کم کم ترس از شناخت و حل مسئله در میان دانش آموزان کاهش یافت.)
- ۲۶- بازی واژه ها در درس بخوانیم و بنویسیم (بعد از نصب تصویر درخت بر روی دیوار، کارت های کلمات ستاره دار درس به تعداد مساوی در اختیار هر گروه قرار داده بعد کارت های معنی واژه های درس را به صورت درهم و پشت و رو، روی میز جلویشان قرار می دادند. دانش آموزان با هم فکری و هم یاری میان کارت ها به دنبال معنی واژه ها می گردند. پس هر یک از دو کارت مربوط به هم را روی شاخه ی درخت می آومیزند.)
- ۲۷- انجام اقداماتی برای تفکر انتقادی (خلاصه های کوتاه از یک فیلم- داستان، یک فصل کتاب و ... استفاده از سکوت برای تعمق، هر جلسه ی درس با یک مسئله یا مجادله خاطره نویسی،

داستان نویسی با ۱۰ کلمه انتخابی و یا با موضوع آزاد، به این صورت که با آن ده کلمه داستان بنویسید).

۲۸- آموزش صفات زیبا و بررسی اثر گذاری آن ها بر درون دانش آموز و تشویق دانش آموزان در ازای رفتار خوب آموزشی یا اخلاقی. در جدول زیر چند صفت زیبا و اثر گذاری آن ها بر درون را مرور می کنیم:

نتیجه در روحیه و حال انسان	صفت یا حالت درونی
ایجاد آرامش	قناعت
اطمینان، ثبات، آرامش	توکل
شادی و رضایت	شکر
احترام، اعتماد و آرامش	امانت
اطمینان خاطر و رضایت درونی	صداقت

در خصوص این صفات و اثر گذاری آن ها در اتاق کار و اندیشه بحث و تبادل نظر شد:

۲۹- محاصره دانش آموزان با محرک های انگیزشی: (در مدرسه به طور مکرر و فراوان از محرک های تأییدی، پوستر و تابلوهای که موفقیت دانش آموزان را نشان می دهد، عبارات و بیاناتی که در تأیید تکالیف و فعالیت تحصیلی باشد، استفاده می گردید).

۳۰- تقدیر از سعی و تلاش دانش آموزان و تشویق کلامی: (برای ایجاد انگیزه، تلاش های دانش آموزان به صورت کلامی مورد تمجید و تشویق قرار می گرفت. زیرا تشویق کلامی معلم بهتر از نوع پاداش مالی یا امتیاز است).

۳۱- روش ساده برای تلفیق (روزی در زنگ بخوانیم کلاس پنجم، به دانش آموزان ده دقیقه فرصت داده شد تا داستانی از خود بنویسید. بعد از اتمام شدن زمان، از یکی از آن ها خواسته شد داستان دلخواه خود را برای دیگر دوستانش بخواند و همزمان از دانش آموز دیگری تقاضا نموده برای داستانی که می شنود، در پای تابلو نقاشی بکشد. در تمام طول کلاس، بچه ها چنان شور و هیجانی برای خواندن و نقاشی کشیدن از خود نشان دادند که هیچ کدام متوجه گذر زمان و خوردن زنگ تفریح نشدند. با این تجربه زنگ انشا را در درس بخوانیم و بنویسیم به زنگ پر نشاط و پر هیجان تبدیل کرده و این تجربه تلفیقی از درس های هنر و انشا بود).

۳۲- بازی ریاضی (دانش آموزان را به دو گروه تقسیم و هر یک از اعضا را با شماره های یکسانی که مرتبط با حاصل ضرب اعداد موجود در جدول ضرب بود نام گذاری شدند. مثلاً دو نفر از دو گروه را با شماره های ۶۴ و دو نفر را با شماره های ۴۹ و بقیه ی اعضا نیز به همین ترتیب مشخص می شدند. گروه ها را در کلاس یا حیاط مدرسه، در دو بخش یا

دو صف جدا از هم مشخص نموده و به دانش آموزان گفته می شد وقتی شماره مربوط به هر دانش آموز اعلام می شود. اگر او زودتر از جای خود بلند شود (یا در صف جلوتر بیاید) برنده است. شماره ها با حاصل ضرب اعداد جدول ضرب و به صورت زوجی معرفی شدند. مثلاً 5×6 (پنج شش تا)، 7×6 (هفت شش تا).

۳۳- بازی دستور زبان (دانش آموزان را در چهار گروه اسم، صفت، فعل و قید ساماندهی کرده و از آن ها خواسته شد به صورت تصادفی در حیاط مدرسه در یک ردیف بایستند. جملاتی را با صدای بلند خوانده و درون آن ها، کلماتی را مشخص نموده و آن گاه یکی از کلمه ها را تعیین و از دانش آموزان خواسته می شد اگر کلمه مربوط به گروهی است که آن ها را در آن عضویت دارند، پنج قدم جلو بیایند. این کار با مجلات و کلمات دیگری نیز ادامه می یافت و ضمن این که حرکات ورزشی (حرکات عادی یا پرش) انجام می شد. از لحاظ دستوری نیز نقش های کلمه را در جمله مرور می کردند.

۳۴- بازی با پازل (با انجام این بازی قدرت تفکر بچه ها برای تکمیل پازل تقویت می شود).

۳۵- بقیچه ی سوغات: (در درس جغرافی پایه پنجم، دانش آموزان با کشورهای همسایه آشنا می شوند. اما به علت این که در معرض کشورها وجود مؤلفه های مختلف مانند مهمترین رود، محصولات، پایتخت موجب می شد تا دانش آموزان دچار اشتباه شوند. لذا، به منظور عمیق تر شدن یادگیری این مفاهیم طرح بقیچه ی سوغات اجرا شد. به این ترتیب که در هنگام تدریس یکی از کشورهای همسایه، تمام نکات مهم آن درس از جمله نام رود، پایتخت، محصول، صنایع مهم و زبان و ... روی تکه های مقوایی نوشته می شد و در بقیچه ی پارچه ای قرار می گرفت و نام کشور همسایه روی آن نصب می شد. هر بار، یکی از دانش آموزان اجرای این طرح را به عهده می گرفت. ابتدا، از دانش آموزان سؤال می نمود و سپس در بقیچه جواب موردنظر را جستجو می نمود تا جواب صحیح را دریابند.

ارزیابی بعد از اجرای طرح (نقاط قوت)

حین اجرای روش های متنوع پرورش تفکر و نیز در پایان طرح، با استفاده از روش های گوناگون از جمله موارد ذیل نسبت به جمع آوری داده ها درباره ی نتایج بدست آمده اقدام به عمل آمد.

- * مشاهده تغییر رفتار دانش آموزان و مقایسه ی آن با قبل از اجرای طرح.
- * مقایسه ی دیدگاه دانش آموزان درمورد مدرسه قبل و بعد از اجرای طرح.
- * مصاحبه با خود دانش آموزان.
- * نظر سنجی کتبی از اولیاء دانش آموزان درمورد اجرای طرح.
- * ارزیابی اولیا از فرزندان خود از طریق تغییراتی که در اثر اجرای طرح در آن ها مشاهده می کردند.

تحلیل شواهد و تأثیر اقدام بهینه:

پس از بررسی های به عمل آمده، تأثیر اقدامات انجام شده در حل مسأله ی موجود دریافت گردید. به نحوی که می توان گفت: با مقایسه ی وضعیت قبلی و وضعیت به وجود آمده ی فعلی، نتایج زیر بدست آمد:

- ۱- کسب مهارت درست اندیشیدن توسط دانش آموزان.
- ۲- تقویت حس کنجکاوی در همه جنبه ها.
- ۳- حل مسائل از طریق برنامه ریزی مشترک معلم و دانش آموزان.
- ۴- دست یابی به تعامل پویای علمی و عاطفی
- ۵- دست یابی به روش های مختلف درک و فهم مطالب.
- ۶- تمایز قائل شدن بین حقایق و عقاید.
- ۷- ایجاد اعتماد به نفس و عزت نفس بالا، پختگی اجتماعی، پایداری.
- ۸- تقویت و پشتکار دانش آموزان در پیشرفت کار و تحصیل آنان.
- ۹- تقویت قوه استدلال، مهارت اجتماعی، روحیه ی همیاری.
- ۱۰- ایجاد یادگیری در حد تسلط و تقویت روحیه ی انتقادی.
- ۱۱- پرورش حس خود ارزشمندی، پذیرش انتقادی موجه.
- ۱۲- کاهش اضطراب و بی علاقهگی دانش آموزان و مورد توجه قرار گرفتن مدرسه از سوی آنان.
- ۱۳- کسب مهارت های زندگی

گرد هم آیی ناظران طرح و نظرخواهی از آنان:

برای این که نتایج بدست آمده از پژوهش توسط گروه اعتبار گذار تأیید شوند در مراحل مختلف سعی شد جلساتی با عناوین جلسات اعتبار گذاری مرحله ای و پایانی برگزار گردد. در جلسه ی اعتبار گذاری مرحله ای، اعضای گروه نظرات خود را اعلام نموده و برخی پیشنهادات آن ها در مراحل بعدی اقدامات به مرحله ی اجرا درآمد. پس از پایان اجرای تمام اقدامات، جلسه ی اعتبار گذاری پایانی برگزار شد. طی این جلسه اسناد لازم در اختیار اعضای گروه گذاشته شد.

ارزیابی طرح توسط ناظران و همکاران:

از برگزاری جلسات اعتبار گذاری، تأیید نهایی نتایج کسب شد. به این نحو که اعضاء گروه اعتبار گذار براساس اسناد و توضیحاتی که در جلسه ارائه شد، نتایج طرح را تأیید کرده و اظهار نمودند که باز خورد طرح در پرورش تفکر دانش آموزان و در پیشرفت تحصیلی آنان قابل مشاهده بوده است.

نقاط ضعف:

کمبود زمان

نتیجه گیری:

به طور کلی نتیجه گرفته می شود که می توان با استفاده از راهکارهای خاص در جهت پرورش تفکر و زیبایی اندیشه ی دانش آموزان اقدام نمود. به نحوی که مطابق با نظر ملکی (۱۳۸۳) که معتقد بود تفکر و اندیشیدن، نوعی مهارت است و نیاز به زمان و تمرین دارد تا تقویت شود، در پژوهش حاضر نیز اجرای اقدامات گوناگون و تمرین های ویژه گام های مؤثری در زمینه ی پرورش تفکر برداشته شد.

از جمله نتایج چشمگیری که می توان در اجرای پژوهش نام برد، عبارتند از: کسب مهارت درست اندیشیدن، تقویت حس کنجکاوی دانش آموزان و تقویت قوه ی استدلال، مهارت اجتماعی و روحیه ی همیاری آنان به نحوی که اعتماد به نفس و پشتکار دانش آموزان در پیشرفت تحصیلی نیز تقویت شد.

پیشنهادات

براساس یافته های تحقیق، پیشنهادهای زیر برای استفاده ی برنامه ریزان درسی ارائه می شود:
۱- پرورش تفکر به عنوان یک هدف اساسی تربیتی در نظام برنامه ریزی درسی ایران مورد توجه ی جدی قرار گیرد.

- ۲- مناسب ترین روش آموزش برای تقویت مهارت تفکر انتقادی شیوه ی کارگاهی است. بنابراین بهتر است آموزش معلمان با این شیوه اجرا گردد.
- ۳- مدیران مدارس در پرورش تفکر نقش اساسی دارند. پیشنهاد می شود:
- اولاً: در انتخاب مدیران مدارس به توانایی فکر و دارا بودن روحیه ی ابتکار و نوآوری به عنوان یک معیار توجه شود.
- ثانیاً: از طریق برگزاری دوره های آموزشی حضوری و غیر حضوری، مهارت ها و نگرش های مرتبط با پرورش تفکر در آنان تقویت شود.
- ثالثاً: با ارزیابی و نظارت بر عملکرد مدیران در طول خدمت، رفتار و عملکرد آنان در خصوص توجه به حمایت از نوآوری، ابتکار و تفکر دانش آموزان و معلمان مورد بررسی قرار گیرد.
- ۴- فضای فیزیکی و تجهیزات موجود در مدرسه از عوامل مؤثر تقویت تفکر است ضروری است سازمان نوسازی و تجهیز مدارس، فضای متناسب با برنامه ی درسی تفکر انتقادی را طراحی کند.
- ۵- خانواده یکی از نهادهای تربیتی بسیار مؤثر در پرورش تفکر است. لازم است از طریق انجمن اولیا و مربیان، اولیای دانش آموزان در خصوص روش های پرورشی تفکر آموزش ببینند. این آموزش می تواند از طریق تألیف کتب مناسب، برگزاری جلسات بحث و گفتگو، تولید فیلم های آموزشی مناسب و ... صورت گیرد.
- ۶- وسایل ارتباط جمعی مخصوصاً صدا و سیما در ذهن و درون کودکان و نوجوانان تأثیر فوق العاده به جا می گذارد. یقیناً برنامه های صدا و سیما می تواند از طریق تولید و پخش برنامه های مؤثر به تقویت روحیه ی تفکر و زیبای اندیشه در افراد ایفای نقش کند (فریده هاشمیان نژاد، به نقل از ملکی، ۱۳۸۳)
- و در آخر امید است در آموزش و پرورش و در سایر عرصه های فرهنگی برای تشویق دانش آموزان به تفکر کوشش نمود تا دانش آموزان طعم شیرین تفکر را چشیده و بیاموزند که تفکر از همه ی سرگرمی ها بالاتر است و آنان را به این موضوع آگاه نمود که تفکر نه تنها وحشت آور نیست، بلکه لذت بخش است.

فهرست منابع:

الف: منابع فارسی:

- ۱- ابراهیمی، تهمینه (۱۳۸۶). حکایت هایی برای کلاس. رشد معلم: شماره ۷، صفحه ۱۹.
- ۲- ابراهیمی، سعید (۱۳۸۶). معلم های زیرک و باهوشی باشیم. رشد مدیریت مدرسه: شماره ۶، صفحه ۲۷-۲۵.
- ۳- اسماعیلی، حمیده (۱۳۸۷). لذت یادگیری. رشد معلم: شماره ۱۵، صفحه ۱۸.
- ۴- امین، محمد (۱۳۸۷). در ارتباط با موضوع انشا. رشد آموزش ابتدایی: شماره ۸، صفحه ۳۱-۳۰.
- ۵- ایمانی، محسن (۱۳۸۶). مهمانی رفتن و فواید آن، پیوند: شماره ۳۴۱، صفحه ۷-۵.
- ۶- براون، سالی (۱۹۵۰). فنون تدریس مؤثر، کورش فتحی و اجارگاه، دوم (۱۳۸۶).
- ۷- تقی زاده، ناهید (۱۳۸۷). ساده ساختن مسأله ها. رشد آموزش ابتدایی: شماره ۷، صفحه ۲۹-۲۸.
- ۸- حاجی میرعرب، سیدمهدی (۱۳۸۳). مقدمه ای بر زیباشناسی و تعالی سازمانی: تهران، آموزش ساپکو.
- ۹- حبیبی پور، مجید (۱۳۸۷). پرورش تفکر. رشد تکنولوژی آموزش ابتدایی: شماره ۷، صفحه ۱۸-۱۶.
- ۱۰- حلت، احمد (۱۳۸۷). معنای مناسب خود را در زندگی بدانیم. دو هفته نامه موفقیت: شماره ۱۴۴، صفحه ۲۱.
- ۱۱- خسروی جُردی، زهرا (۱۳۸۶). تأثیر شیوه های فرزند پروری در پرورش خلاقیت. رشد مشاور در مدرسه: شماره ۱۰، صفحه ۵۸.
- ۱۲- خلیلی پور رودی، ابوالقاسم محمد (۱۳۸۷). شبیه سازی. رشد آموزش ابتدایی: شماره ۷، صفحه ۱۸.
- ۱۳- رایت، آندرو (۱۹۳۷). تقویت مهارت های ذهنی، حمید بلوچ، اول (۱۳۸۴).
- ۱۴- رئیس دانا، فرخ لقا (۱۳۸۷). برنامه درسی سازگار با عملکرد مغز. رشد تکنولوژی آموزشی: شماره ۸، صفحه ۱۶-۱۴.
- ۱۵- سیف، علی اکبر (۱۳۸۷). روانشناسی پرورشی، تهران: آگاه.
- ۱۶- شریعتمداری، علی (۱۳۸۰). نقد و خلاقیت در تفکر، تهران: فرهنگ و اندیشه اسلامی.
- ۱۷- شریفان، احمد (۱۳۸۶). محیط دلپذیر. رشد معلم: شماره ۹، صفحه ۱۱.
- ۱۸- شریفان، احمد (۱۳۸۶). ایجاد مدرسه ی سالم و دلپذیر. رشد معلم: شماره ۱۶، صفحه ۱۵.
- ۱۹- شهرام، رکسانا (۱۳۸۷). لذت یادگیری در سفر و گردش علمی. رشد معلم: شماره ۱۶، صفحه ۱۳.

- ۲۰- شهرام، رکسانا(۱۳۸۷). نکته های کاربردی برای آموزش اثر بخش و مدیریت مطلوب کلاس درس. رشد معلم: شماره ۱۴، صفحه ۶-۷.
- ۲۱- طباطبایی، شوریجه(۱۳۸۷). راهکارهای عملی برای معاونان مدارس. رشد مدیریت مدرسه: شماره ۶۸، صفحه ۱۸-۱۶.
- ۲۲- عبدالهی حسینی، سید علی(۱۳۸۶). یاد دادن به شیوه سقراط. رشد آموزش ابتدایی: شماره ۶، صفحه ۱۱-۱۰.
- ۲۳- مشهودی راد، رقیه(۱۳۸۶). نقش های متعدد معلم. رشد معلم: شماره ۱۱، صفحه ۱۵.
- ۲۴- مهدویه، مهین(۱۳۸۶). گام های چهاردگانه در مسیر اقدام پژوهی، اهواز: کردگار.
- ۲۵- مایرز، چت(۱۹۴۲). آموزش تفکر انتقادی، خدایار ابیلی، سوم(۱۳۸۳).

(ب) منابع لاتین:

- ۲۶- Andolina, Mike(۲۰۰۱) Critical Thinking for working students, Columbia, Delmar press.
- ۲۷- Johnson, Elaine b.(۲۰۰۲) Contextual Teaching and learning: what it is and why its here to stay, united kingdom, Corwin press.
- ۲۸- Paul, Richard and Elder, Linda(۲۰۰۰) Critical Thinking: the path to responsible citizenship, High School Magazine, ۷ no ۸ ۱۰-۱۵ ap ۲۰۰۰.